

سپه	صاحب امتیاز: معاونت فرهنگی دانشگاه صنعتی شریف
ویژه‌نامه‌ی استان قزوین	مدیر مسئول: امیرحسین صادقی
۲۶ آبان ۱۳۹۷	سردبیر: علیرضا دوستی
۹ ربیع‌الاول ۱۴۴۰	صفحه‌آرا و گرافیکست: علی علیمردانی

آدرس: تهران، خیابان آزادی، دانشگاه صنعتی شریف، ساختمان شهید رضایی، معاونت فرهنگی

تلفن: ۶۶۱۶۵۸۰۴

۴ صفحه

نگارخانه

بهار پرطراوت سرزمین قزوین را هنگام سحرگاهان دیدیه اید بادامن دامن گل های زیبای زردش؟ آن گونه که نزدیک به چهارصد سال پیش شاعری پرشور این گونه به خاطرش آورده است:

یاد قزوین و بهار گل زرد
آن سحرخیزی و گل چیدن ها
آب و هوای بهشتی کوهپایه های قزوین
و آبیک در اردیبهشت جاتنان را نواخته است؟
در خنکای روح پرور صحرگاهی بیلافتات
آوج و تارم در دل مرداد
و تیر لرزیده اید؟
در گرمای نفس گیر و طاقت فرسای
یک روز تابستان ،
آیا دره های مه گرفته الموت
و رودبار شهرستان پناهتان داده است؟
نوریشانی انگورهای تابناک
در شهر یورتا کستان
چشمتان را خیره کرده است؟
در ماه مهر، مهر و ماه
را در آیینه دریاچه افسونگراوان دیده اید؟
نگارگری هوش ریای طبیعت
را در گالری پایینزنگارنگ
دامنه البرز و رامنده تماشا نشسته اید؟
در سپید یکدست کامان ،
و سوسو ی اسکی بهمن
واری دلتان را لغزانده است؟
بوی بهار تازه
را در آستانه ی واپسین
چهارشنبه اسفند
از فندق و بادام
و پسته قزوین شنیده‌اید؟

حلاوت شیرینی های سنتی زنان
با سلیقه قزوینی
را چشیده اید؟
در بامدادان عاشورا ،
هم نفس با اشک های سرخ
چنار خونبار
رزآباد
در سوگ پرچمدار آزادی گریسته‌اید؟

تن به آب های معدنی شفابخش آبگرم
و یله گنبد سپرده اید؟
در هزارتوی غارهای شگفت
آور منطقه بسط
تجربه نبوی
را آزموده اید؟
فرقی نمیکند چه فصلی باشد.
آغوش قزوین همیشه برای وصل
گشوده است.
هر روزی که قدم بر چشم ما بگذارد ،
چشم های جستجوگران
را به میهمانی تمدن های گمشده
ده هزار ساله دشت قزوین
و بویین زهرامی بریم.
گوش هایتان صدای شبهه اسبان
تیز تک سواران ماد را می شنود.
شمیم دلنواز عصمت
را از تربت پاکان
آرمیده
در این دیار می بویید.
در سحرگج بری های هنرمندان
کنیبه های سلجوقی
مسجد جامع عتیق
و محراب حیدریه غرق می شوید.

هیاهوی مردان قزلباش
را در سرسرای عالی قاپو
و چهلستون می نگرید
و بر جای خالی ایوان نادری ، میدان سعادت آباد،
عمارت خورشید
و صدها اثر سوخته
و ویران شده
به های های می‌گریید.

گام به گام
با این ماجه ، رافعی ، کاتبی ،
عبیدزاکانی ، مستوفی ، شرف جهان ،
میرعماد، شهید ثالث، دهخدا ، عارف ، رجایی
و انبوه خردورزان و هنروران
همراه می شوید
و با فرهی و فضل و فرهنگ دیدار می کنید.

نباید فرصت را از دست داد.
تاریخ و طبیعت ایران
را در آیینه ی موزه‌ای که
به گستره‌ی یک استان است
بینیند.

محمدعلی حضرتی‌ها

چرند و پرند

بخشی از مقالات استاد دهخدا که در روزنامه‌ی صوراسرافیل به چاپ رسیده است.

اگرچه در دسر می دهم، اما چه می توان کرد نُشخوار آدمیزاد حرف است. آدم حرف هم که نزند دلش می پوسد. ما یک رفیق داریم اسمش دَمدمی است. این دمدمی حالا بیشتر از یک سال بود موی دماغ ما شده بود که کبابی! تو که هم از این روزنامه نویس های پرتتری هم دنیادیده تری هم تجربه ات زینادتر است، الحمدلله به هندوستان هم که رفته ای پس چرا یک روزنامه نمی نویسی؟!

می گفتم: عزیزم دمدمی! اولاً همین تو که الان با من ادعای دوستی می کنی آن وقت دشمن من خواهی شد. ثانیاً از اینها گذشته حالا آمدیم روزنامه بنویسیم بگو ببینم چه بنویسیم؟ یک قدری سرش را پایین می انداخت بعد از

مدتی فکر سرش را بلند کرده می گفت: چه می دانم از همین حرفها که دیگران می نویسند: معایب بزرگان را بنویس؛ به ملت، دوست و دشمنش را بنسانسان. می گفتم: عزیزم! والله پائنه این کارها عاقبت ندارد.

می گفت: پس یقین تو هم مستبد هستی. پس حکماً تو هم بله! ... وقتی این حرف را می شنیدم می ماندم معطل ، برای اینکه می فهمیدم همین یک کلمه‌ی تو هم بله! ... چقدر آب برمی دارد.

باری چه در دسر بدهم آن قدر گف گفت گفت تا ما را به این کار واداشت. حالا که می بیند آن روی کار بالاست و دست و

علامه

علی اکبر دهخدا

- چرند و پرند؛

نوشته‌های طنز اجتماعی و سیاسی

استاد دهخدا

« » صفحه ۴

دکتر

علی اکبر صالحی

- پیام دکتر صالحی

در رابطه با

کهن دیار قزوین

« » صفحه ۲

علیرضا دوستی

ها کوه‌ها و رودخانه‌ها در طبیعت زیبای خود است. یکی از مناطق عمده تولید فندق، پسته، زغال اخته، انگور و کشمش در ایران است و ظرفیت تولیدات دامی و لبنی بالایی دارد.

صاحب سبک و مکتب خاص خود در مینیاتور و قالی بافی ست و به حق پایتخت خوشنویسی ایران لقب گرفته است.

جداز دانشمندان و نام‌آوران معاصر که بیشتر معرف حضور همه هستند؛ حمدا... مستوفی، عبیدزاکانی، میرعماد حسنی، شهیدثالث، ملاصالح رفغانی، ملاعباس کیوان، عمادالکتاب، میرزاحسن شیخ الاسلام، قاضی ارداقی، اشرف الدین حسینی، ابوالحسن اقبال آذر، شیخ احمدعزیزی، میرزااحسین خیاط، سید موسی زرآبادی، علامه محمد قزوینی، سید محمدبحرالعلوم، عارف قزوینی، علامه علی اکبر دهخدا، میرزا علی‌اکبر ارداقی، میرزا یحی واعظ، علامه سید ابوالحسن رفیعی، سید محمدعلی گلریز، سید حسین لامع، شیخ احمد مستبصر و ... کسانی‌اند که در اعصار مختلف، در زمینه‌ای پیشتاز بودند و شاید کمتر از دانشمندان معاصر نامی از آنها شنیده شده باشد یا اهلیت قزوینی شان کمتر پرداخته شده باشد.

مسجدالنبی قزوین، مسجد شیخ الاسلام، مسجد سردار، مسجد عتیق، مسجد محمدیه، آب‌انبار سردار، قلعه لمبسر، دریاچه‌اُوان، حمام قجر، حمام بلور، کاروانسرای وزیر، کاروانسرای پیچ بن، دروازه های قدیمی شهر، سرای سعدالسلطنه، کلیسای کانتور و کلیسای آرامنه، مدرسه صالحیه، کاخ موزه عالی قاپو، خانه امینی ها، خیابان سپه و... بخشی از دیدنی های تاریخی این استان است.

خانه‌ها و مسافرخانه‌های سنتی شهر که جدیداً با حفظ ظرافت‌ها و زیبایی‌هایشان بازسازی شده‌اند و رضایت توریست‌های خارجی را از میزبانی‌شان فراهم کرده‌اند، چرا میزبان میهمانان و ایرانگردان داخلی نباشند؟؛)

جایگاه بزرگان

• پیام دکتر علی‌اکبر صالحی در رابطه با کهن شهر قزوین

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

برای اینجانب مایه بسی خرسندی است که جمعی از دانشجویان قزوینی دانشگاه پرفخار صنعتی شریف، مسئولیت معرفی آثار و مفاخر تاریخی و فرهنگی استان قزوین را برعهده گرفته اند. اینجانب به دور از هرگونه گرایش و تعصب قومی براین باورم که استان زرخیز قزوین، نگینی است که بر تارک تاریخ و فرهنگ ایران زمین می درخشد و این سخنی است که مستند به اسناد و شواهد تاریخی است. بنا بر گواهی آموزگار پیرتاریخ، استان قزوین از روزگاران کهن و عهد باستان، از نقاط و مناطق مهم فرهنگی و تمدنی ایران در عصر حکمرانی سلسله های هخامنسی، اشکانی و ساسانی از جایگاه ویژه ای برخوردار بوده است. لازم به یادآوری است که سابقه و پیشینه تاریخی قزوین به عهد مادها می رسد و از همان دوران، بسیاری از اقوام و قبایل، سودای فتح این منطقه و دستیابی به این بخش مهم از ایران را در سر می پروراند.

پس از درخشش خورشید عالم تاب اسلام بر پهنه ایران زمین و تابش انوار شریعت محمدی (ص) بر فلات ایران، استان قزوین، فصل جدیدی از بالندگی و شکوفایی خود را آغاز کرد و به پایگاهی برای نشر معارف اسلامی و پرورش مبلغان و مروجان تعالیم اهل بیت(ع) تبدیل شد. در حال حاضر، این نکته بر همگان آشکار است که بررسی دستاوردها و پیروزی های تاریخی- از جمله در دوران حکومت آل بویه و صفویه- بدون اشاره به نقش اهالی دانش دوست و فرهنگ پرور آن سامان، ناقص و ابتر خواهد بود.

نگاهی هرچند گذرا به فهرست اسمی مشاهیر و بزرگان و فرزندان این استان، خود گویای مقام و مرتبت مردمان آن دیار در صیانت و حراست از گنجینه میراث ملی و پاسداری از هویت دینی و اسلامی است. در میان عالمان و فقیهان این استان، می توان به نام شهید ثالث، علامه سید ابوالحسن رفیعی، آیت الله حاج سید ابوتراب ابوترابی، اعضای خاندان جلیل القدر ابوترابی اشاره کرد که در میادین جهاد همواره حاضر بوده و وظیفه دینی خود را به نیکوترین وجه ممکن به انجام رسانده اند.

همچنین برخی از نامداران عرصه فرهنگ و ادب از جمله عبیدزاکانی، حمدالله مستوفی، عارف قزوینی، سید شرف الدین حسینی، علامه علی اکبر دهخدا، استاد دکتر سید محمد دبیرسیاقی و عزیزانی مانند استاد موسوی گرمارودی، استاد بهاءالدین خرمشاهی، دکتر اشرافی و دکتر شعبانی نیز پرورش یافتگان این دیار هستند. افزون بر این شایسته است تا به هنرمندان جلیل القدر و صاحب سبک که هر یک به قدر وسع خویش در خلق آثار جاویدان و تربیت شاگردان کوشیده اند، اشاره نمود. به عنوان نمونه می توان به میرزا محمد حسین سیفی قزوینی مشهور به عمادالکتاب، سید محمد بحرالعلوم، میر عماد حسنی قزوینی، ابوالحسن محمص مستشاری، محمد احصایی و کوروش شیشه گران اشاره کرد.

همچنین، باید به این نکته عنایت داشت که بسیاری از شخصیت های سیاسی و مبارزان نهضت اسلامی از جمله شهید والامقام محمد علی رجایی، شهید عباس بابایی، شهید حسین لشگری و عزیزانی همچون حجت الاسلام و المسلمین ابوترابی و مرتضی نبوی از فرزندان آن خطه زرخیز ایران اسلامی هستند. با عنایت به نکات یاد شده، می توان دریافت که پرداختن به تاریخ پرفخار این استان و جایگاه بزرگان و فرزندان آن سامان در گذر قرون و اعصار، وظیفه ای ملی است چرا که آثار برجای مانده از مجاهدت های شخصیت های برخاسته از استان قزوین، تنها به یک محدوده خاص جغرافیایی، محدود نشده و متعلق به همه ملت ایران است.

اینجانب امیدوارم که جوانان و دانشجویان قزوینی با عطف توجه به این میراث گرانبها، در مسیر انجام وظایف ملی و اسلامی خود کوشا باشند و با استعانت از پروردگار متعال و تاشی از پروردگار به سیره بزرگان و نام آوران آن استان، نقش های ماندگاری از خود بر صحیفه روزگار به یادگار نهند.

« اللهم وفقنا لما تحبّ و ترضی »

علی اکبر صالحی

معاون رئیس جمهور و

رئیس سازمان انرژی اتمی ایران

خوش مزه‌های خوش ترکیب

• معرفی شیرینی‌ها و سوغات استان قزوین

تنوع شیرینی و خوراکی‌های سنتی در استان قزوین، نشات گرفته از آداب و فرهنگ غذایی مردم این سرزمین است. انسان‌هایی خوش‌ذوق و هنرمند که با انواع خوردنی‌های بی‌همتایشان، در سراسر ایران و جهان، شهرتی به هم زده‌اند. از جمله‌ی این شیرینی‌های خوشمزه و وسوسه‌انگیز می‌توان به باقلوای لوزی، باقلوای پیچ یا گل رز، شیرینی پادرازی، نان نخودی قزوین (شیرینی نخودی)، نان چرخی، نان برنجی (شیرینی برنجی)، نان بادامی قزوین (شیرینی بادامی)، شیرینی اتابکی (شیرینی ولیعهدی)، نان قندی (شیرینی قندی)، نان نازک (نازک پسته‌ای) و قاق اشاره کرد.

باقلوا

باقلوا از جمله‌ی این شیرینی‌های فوق‌العاده است که در انواع مختلف تهیه و طبخ می‌شود. در واقع گل سرسبد تمامی شیرینی‌های سنتی این استان را از آن خود کرده است که در انواعی مانند باقلوای سه رنگ یا لوزی و باقلوای گل یا پیچ تهیه و طبخ می‌شود. شاید یکی از گران‌ترین خوراکی‌هایی باشد که توسط مردم استان قزوین تهیه می‌شود. چرا که در تدارک آن از پسته، بادام، خاک قند، پودر هل، آرد، شربت قوام آمده، زعفران، گلاب، زرده‌ی تخم‌مرغ و شیر استفاده می‌شود. آن‌ها، معمولا این شیرینی خوشمزه و محبوب را برای پذیرایی از میهمانان، در ایام دید و بازدید نوروز و مراسم ازدواج جوانان تهیه می‌کنند.

پادرازی

برای تهیه‌ی این شیرینی از پودر قند، روغن صاف قنادی، تخم مرغ، آرد گندم، آرد برنج، آرد نخودچی، شیر، پودر زنجبیل، وانیل، زعفران و کنجد استفاده می‌شود. شیرینی خوش طعم و لذیذ که همراه با چای و نوشیدنی‌های داغ، میل می‌شود.

نان نخودی (شیرینی نخودی)

نان نخودی از شیرینی‌های سنتی استان قزوین به شمار می‌آید. شیرینی کوچک، نرم و لطیف، خوشمزه و بسیار دوست‌داشتنی که با روشی آسان و بدون پیچیدگی‌های دنیای شیرینی‌پزی تهیه می‌شود. مردم استان قزوین برای طبخ این خوراکی محبوب و پرفرقدار از آرد نخود، روغن جامد، پودر قند، آرد سفید، پودر هل، زرده‌ی تخم‌مرغ و خلال پسته استفاده می‌کنند. البته نان نخودچی یکی از شیرینی‌هایی است که در دیگر استان‌های کشور عزیزمان، تهیه و طبخ می‌شود. اما نان نخودی یا شیرینی نخودی قزوین، از اصالتی کاملا قزوینی برخوردار بوده و از شیرینی‌های سنتی این استان محسوب می‌شود.

نان چرخی

شاید اسم نان چرخی کمی جالب به نظر برسد. مردم استان قزوین به این دلیل این شیرینی لذیذ را نان چرخی

می‌نامند که پس از ترکیب تمامی مواد اولیه، آن‌ها را با چرخ گوشت، چرخ می‌کنند. در تهیه‌ی این خوردنی سنتی از آرد برنج، آرد سفید، روغن جامد، پودر قند، تخم‌مرغ، ماست، بکینگ‌پودر، پودر هل و پودر پسته استفاده می‌شود. از نکات مهم این شیرینی، ماندگاری زیاد آن پس از طبخ است.

نان برنجی (شیرینی برنجی)

شاید این شیرینی شما را به یاد شیرینی برنجی استان کرمانشاه بیاندازد. اما استان قزوین نیز از شیرینی برنجی مخصوص و سنتی خود برخوردار است که بسیار خوش طعم بوده و از محبوبیت قابل توجهی نیز برخوردار است. مردم این استان برای تهیه‌ی نان برنجی از آرد برنج، پودر قند، روغن جامد، تخم مرغ، پودر هل و گلاب استفاده می‌کنند. توصیه می‌کنیم حتما این خوراکی فوق‌العاده را امتحان کنید. قطعا به تفاوت طعمی که با نان برنجی استان کرمانشاه دارد، پی خواهید برد.

نان چایی

نان چایی بعد از باقلوا، از پرفرقدارترین شیرینی‌هایی است که در استان قزوین تهیه و مورد استفاده قرار می‌گیرد. خمیر این شیرینی بسیار نرم و لطیف بوده و در دو نوع کره‌ای و معمولی تهیه می‌شود. نوع کره‌ای آنرا باید پس از تهیه، مصرف کرد تا بیات یا خشک نشود. مردم استان قزوین برای تهیه‌ی این خوراکی محبوب از آرد، کره، تخم‌مرغ، خاک قند، کنجد، زعفران، روغن، پودر هل، ماست و جوش شیرین استفاده می‌کنند. توصیه می‌کنیم اگر به استان قزوین سفری داشتید، حتما این شیرینی خوشمزه را تهیه و میل کنید.

نان نازک (نازک پسته‌ای)

از دیگر شیرینی‌هایی است که توسط کدبانوهای استان قزوین تهیه و با طعم بی‌نظیرش خاطراتی شیرین را در ذهن افراد خانواده باقی می‌گذارد. آن‌ها برای تهیه‌ی این خوراکی فوق‌العاده از آرد سفید، پودر قند، تخم مرغ، روغن جامد، وانیل، ماست، کره‌ی ذوب شده، نمک، بکینگ‌پودر، پودر خمیر ترش، پودر گردو، پودر پسته، زعفران و کنجد استفاده می‌کنند. البته نان نازک گردویی و کنجدی نیز از انواع دیگر نان نازک هستند که در استان قزوین طبخ می‌شوند. برای تهیه‌ی آن‌ها از گردو و کنجد استفاده می‌شود.

کیک شربتی

کیکی زعفرانی و بسیار خوشمزه که از خوش طعم‌ترین شیرینی‌های استان قزوین است. در نهایت سلیقه و زبردستی قنادان قزوینی، پس از پخت کیک اسفنجی فوق‌العاده نرم، شربت شکر و زعفران بسیار خوش طعمی را روی کیک می‌ریزند که ماحصل آن کیک شربتی، از بهترین شیرینی‌های قزوین است.

“

باقلوا

پادرازی

نان نخودی

نان چرخی

نان برنجی

نان چایی

نان نازک

کیک شربتی

”